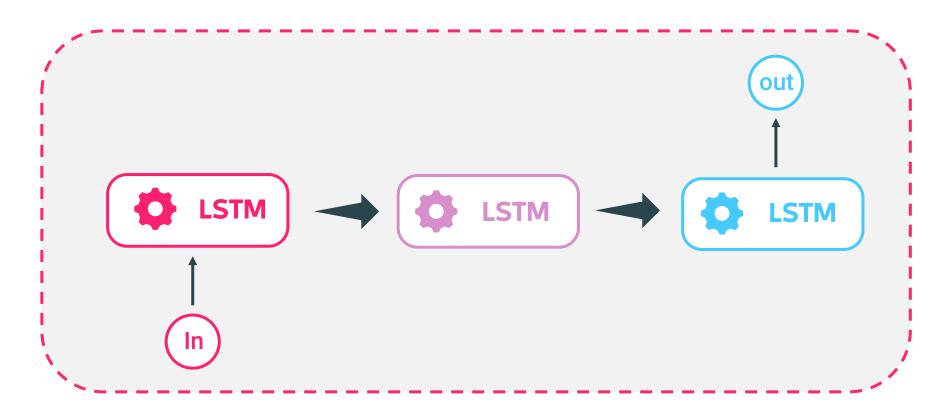
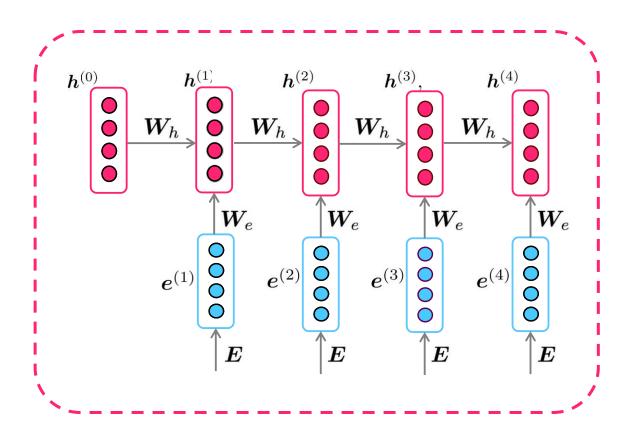
آکادمی ربوتک

دوره یادگیری عمیق پیشرفته – شبکه های بازگشتی

جلسه دوم :بزرگی به نام LSTM

آنچه گذشت:

$$\boldsymbol{h}^{(t)} = \sigma (W_h \boldsymbol{h}^{(t-1)} + W_e e^{(t)} + \boldsymbol{b}_1)$$

آنچه در این جلسه گفته خواهد شد :

♦ حل یک مثال کامل از NLP

بخش دوم 🌎 ❖ بزرگی به نام LSTM

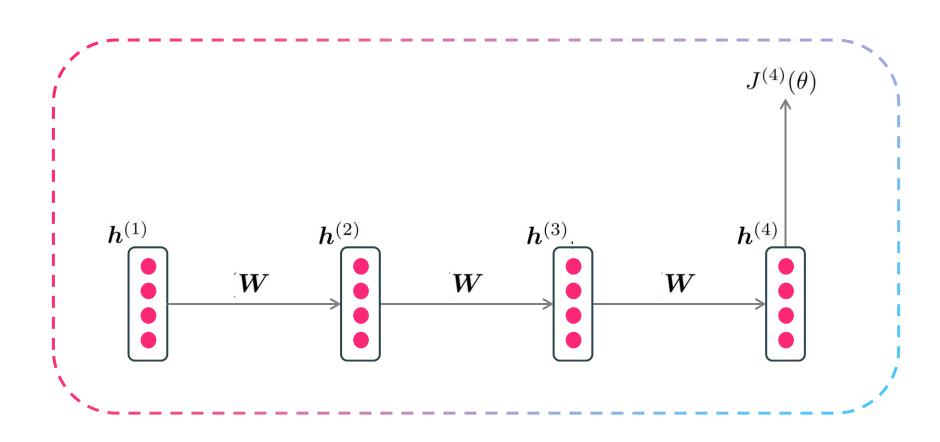

ایراد شبکه های بازگشتی کجاست ؟

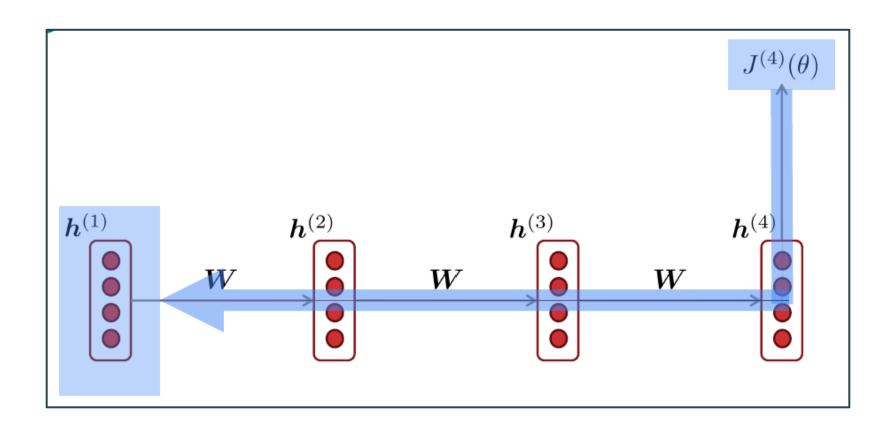
Vanishing Gradient

Exploding Gradient

RNN ها چه ایراداتی دارند؟

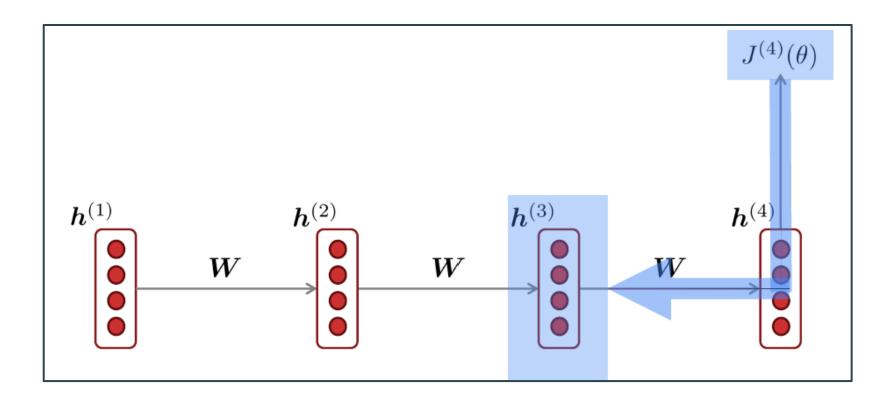

مشکلی بزرگ به نام Vanishing Gradient

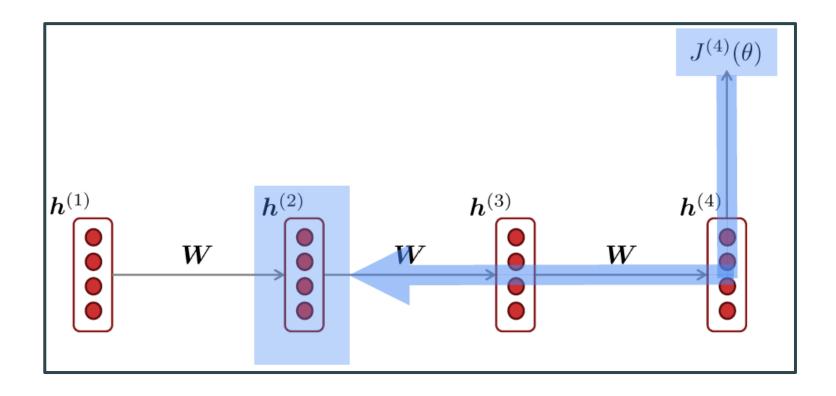
$$\frac{\partial J^{(4)}}{\partial h^{(1)}} = ?$$

قاعده ضرب زنجیره ای

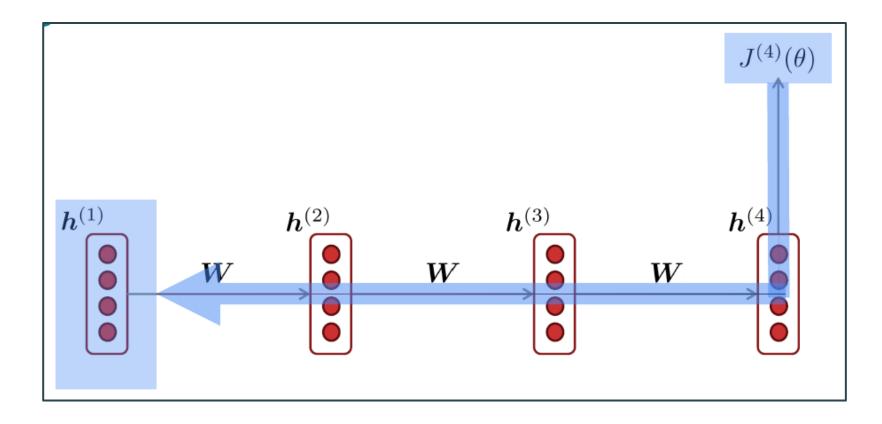
$$\frac{\partial J^{(4)}}{\partial h^{(1)}} = \frac{\partial J^{(4)}}{\partial h^{(4)}} \times \frac{\partial h^{(4)}}{\partial h^{(3)}}$$

مجدد قاعده ضرب زنجیره ای

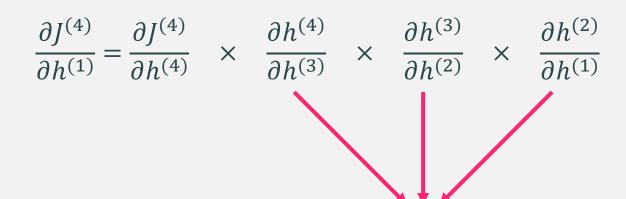
$$\frac{\partial J^{(4)}}{\partial h^{(1)}} = \frac{\partial J^{(4)}}{\partial h^{(4)}} \times \frac{\partial h^{(4)}}{\partial h^{(3)}} \times \frac{\partial h^{(3)}}{\partial h^{(2)}}$$

دوباره ضرب زنجیره ای

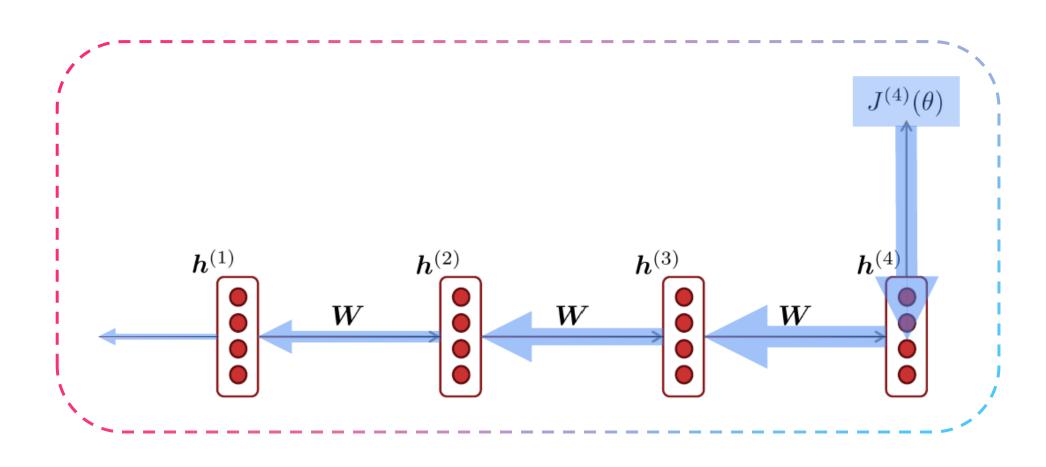
$$\frac{\partial J^{(4)}}{\partial h^{(1)}} = \frac{\partial J^{(4)}}{\partial h^{(4)}} \times \frac{\partial h^{(4)}}{\partial h^{(3)}} \times \frac{\partial h^{(3)}}{\partial h^{(2)}} \times \frac{\partial h^{(2)}}{\partial h^{(1)}}$$

سوال

اگر همه اینها اعداد کوچکی باشند چه می شود ؟

گرادیان ها کوچک و کوچکتر می شود و اصطلاحا محو می شوند!

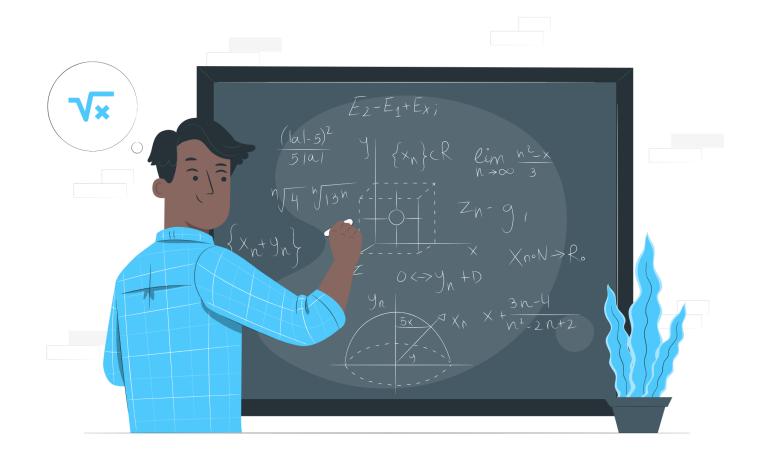

یعنی ما واقعا اینقدر بد شانس هستیم که همه اینها با هم عدد <mark>کمی</mark> بشن ؟

بدشانس نیستیم ولی با ریاضیات نشون میدیم که دقیقا همین اتفاق میفته.

برای این که این رو نشون بدیم ابتدا باید یه قضیه ریاضیاتی رو معرفی کنیم.

قضيه

A و $\mathbf{x}$ تابعی از $\mathbf{z}$ باشد که در آن $\mathbf{y} \in R^{m \times 1}$ و $\mathbf{x} \in R^{m \times 1}$ و $\mathbf{y} \in R^{m \times 1}$ باشد و $\mathbf{y} \in \mathbf{x}$ مستقل از $\mathbf{z}$ باشد. آنگاه داریم :

$$y = Ax \to \frac{\partial y}{\partial z} = A \frac{\partial x}{\partial z}$$

(تابع فعال سازی نداریم.) یک فرض σ : یک فرض σ

بنابراین

$$h^{(t)} = \sigma(W_h h^{(t-1)} + W_x x^{(t)} + b_1) \Rightarrow h^{(t)} = W_h h^{(t-1)} + W_x x^{(t)} + b_1$$

میخواهیم رابطه زیر را محاسبه کنیم:

$$\frac{\partial \boldsymbol{h}^{(t)}}{\partial \boldsymbol{h}^{(t-1)}}$$

چرا مهمه ؟

$$\frac{\partial J^{(4)}}{\partial h^{(1)}} = \frac{\partial J^{(4)}}{\partial h^{(4)}} \times \frac{\partial h^{(4)}}{\partial h^{(3)}} \times \frac{\partial h^{(3)}}{\partial h^{(2)}} \times \frac{\partial h^{(2)}}{\partial h^{(1)}}$$

برای محاسبه داریم

$$h^{(t)} = \sigma(W_h h^{(t-1)} + W_{\chi} x^{(t)} + b_1) \Rightarrow h^{(t)} = W_h h^{(t-1)} + W_{\chi} x^{(t)} + b_1$$

$$y = Ax \to \frac{\partial y}{\partial z} = A \frac{\partial x}{\partial z}$$

$$\frac{\partial \boldsymbol{h}^{(t)}}{\partial \boldsymbol{h}^{(t-1)}} = \boldsymbol{W}_h \frac{\partial \boldsymbol{h}^{(t-1)}}{\partial \boldsymbol{h}^{(t-1)}} = \boldsymbol{W}_h$$

بنابراین برای رابطه گفته شده در اسلایدهای قبل داریم:

$$\frac{\partial J^{(4)}}{\partial h^{(1)}} = \frac{\partial J^{(4)}}{\partial h^{(4)}} \times \frac{\partial h^{(4)}}{\partial h^{(3)}} \times \frac{\partial h^{(3)}}{\partial h^{(2)}} \times \frac{\partial h^{(2)}}{\partial h^{(1)}}$$

$$\frac{\partial J^{(4)}}{\partial h^{(1)}} = \frac{\partial J^{(4)}}{\partial h^{(4)}} \times \boldsymbol{W}_h \times \boldsymbol{W}_h \times \boldsymbol{W}_h$$

و در حالت کلی :

$$\frac{\partial J^{(i)}(\theta)}{\partial \boldsymbol{h}^{(j)}} = \frac{\partial J^{(i)}(\theta)}{\partial \boldsymbol{h}^{(i)}} \prod_{j < t \le i} \frac{\partial \boldsymbol{h}^{(t)}}{\partial \boldsymbol{h}^{(t-1)}} = \frac{\partial J^{(i)}(\theta)}{\partial \boldsymbol{h}^{(i)}} \prod_{j < t \le i} \boldsymbol{W}_h = \frac{\partial J^{(i)}(\theta)}{\partial \boldsymbol{h}^{(i)}} \boldsymbol{W}_h^{\ell}, \qquad l = i - j$$

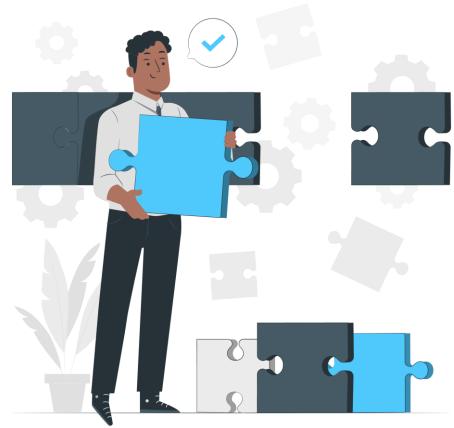

حالا وقتی که ماتریس w کوچک باشد مقدار مشتق کم و کمتر میشود و اصطلاحا wanishing gradient حالا وقتی که ماتریس vanishing gradient رخ می دهد.

اصلا سوال: ماتریس کوچیک باشه یعنی چی ؟

اگر به دنبال این سوال هستید و کمی ریاضیاتی تر میخواهید مساله را ببینید. اسلاید ۲۸ از جلسه ششم دوره CS224n را مشاهده کنید. حالا چرا این Vanishing gradient دردسر ساز هست ؟

حالا چرا این Vanishing gradient دردسر ساز هست ؟

مشتق هایی که مربوط به قدیم هستند (توان w عدد بالایی هست) عملا مقدار کمی پیدا میکنند و نقشی در تعیین وزن ندارند در حالی که مشتق های جدیدتر نقش زیاد تری دارند.

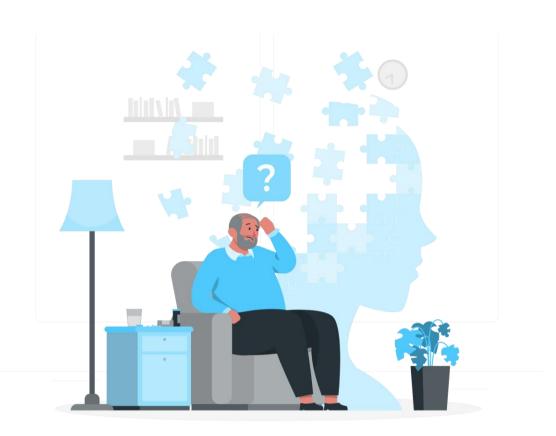

سیگنال های قدیمی نقشی در تعیین وزن ندارند و سیگنال های جدید نقش عمده ای ایفا میکنند.

به عبارت دیگر

سلول RNN ساده Long-Term Dependency یا وابستگی طولانی مدت ندارد.

یعنی چی ؟ یه مثال

LM task: When she tried to print her tickets, she found that the printer was out of toner.

She went to the stationery store to buy more toner. It was very overpriced. After

installing the toner into the printer, she finally printed her _____

توضيح

برای پر کردن جای خالی نیاز است تا مدل کلمه tickets در هفتمین جایگاه را در نظر داشته باشد.

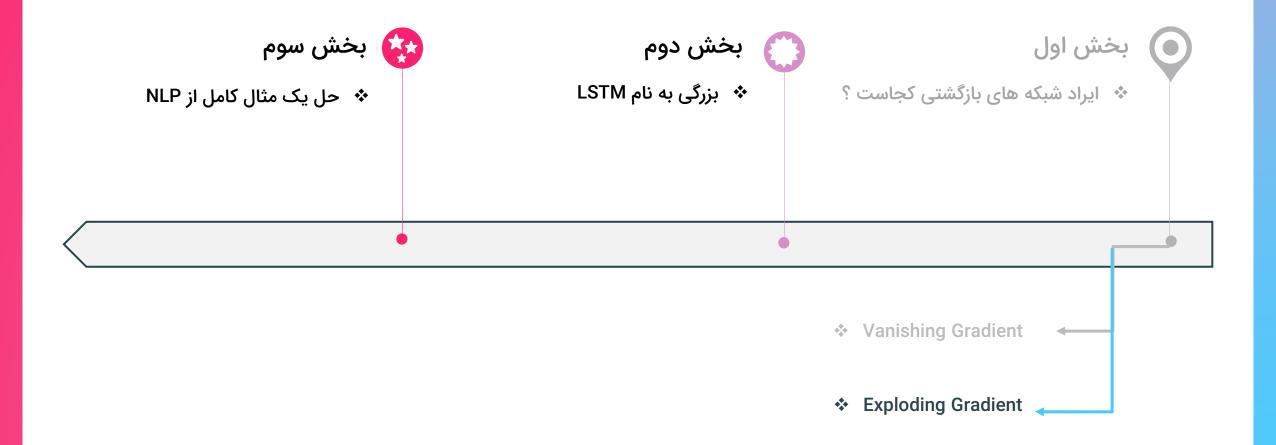

اما اگر گرادیان ها کوچک باشند و ارتباطات long-distance نتواند برقرار کند ، نمیتواند چنین پیشبینی را انجام دهد.

زمان توقف : سوالی بحثی ...

آنچه در این جلسه گفته خواهد شد :

مشکل دیگر Exploding Gradient

$$\theta^{new} = \theta^{old} - \alpha \nabla_{\theta} J(\theta)$$

وقتی که ایشون خیلی بزرگ بشه

$$\frac{\partial J^{(i)}(\theta)}{\partial \boldsymbol{h}^{(j)}} = \frac{\partial J^{(i)}(\theta)}{\partial \boldsymbol{h}^{(i)}} \prod_{j < t \le i} \frac{\partial \boldsymbol{h}^{(t)}}{\partial \boldsymbol{h}^{(t-1)}} \qquad = \frac{\partial J^{(i)}(\theta)}{\partial \boldsymbol{h}^{(i)}} \prod_{j < t \le i} \boldsymbol{W}_h = \frac{\partial J^{(i)}(\theta)}{\partial \boldsymbol{h}^{(i)}} \boldsymbol{W}_h^{\ell}, \qquad l = i - j$$

حالا وقتی که ماتریس w خیلی بزرگ شود چی ؟

راه حل : Gradient Clipping

Algorithm 1 Pseudo-code for norm clipping
$$\hat{\mathbf{g}} \leftarrow \frac{\partial \mathcal{E}}{\partial \theta}$$
 if $\|\hat{\mathbf{g}}\| \geq threshold$ then
$$\hat{\mathbf{g}} \leftarrow \frac{threshold}{\|\hat{\mathbf{g}}\|} \hat{\mathbf{g}}$$
 end if

نکته:

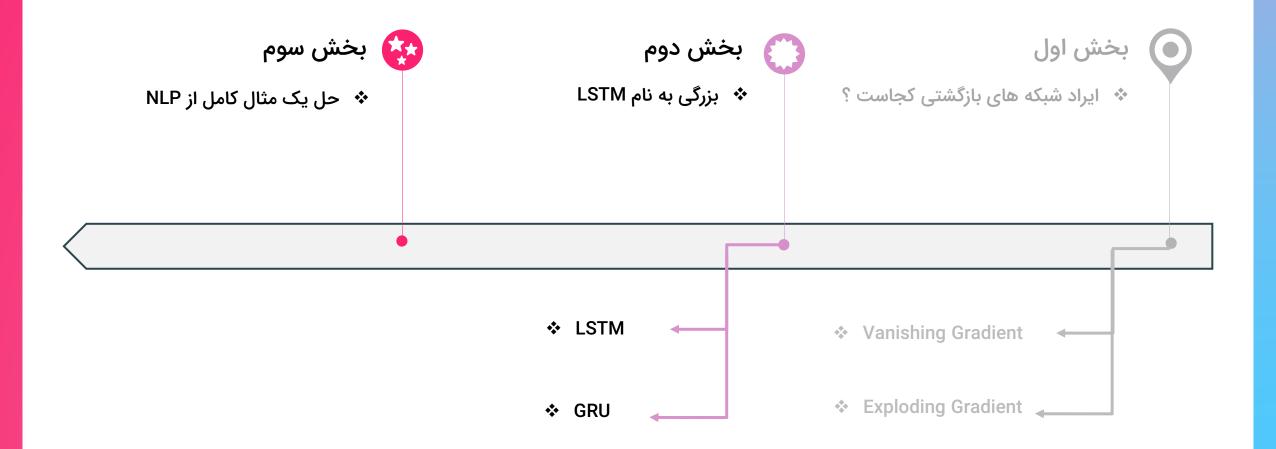
به صورت کلی مساله Exploding Gradient ساده تر از Vanishing Gradient است و راحت تر میتوان آن را حل کرد.

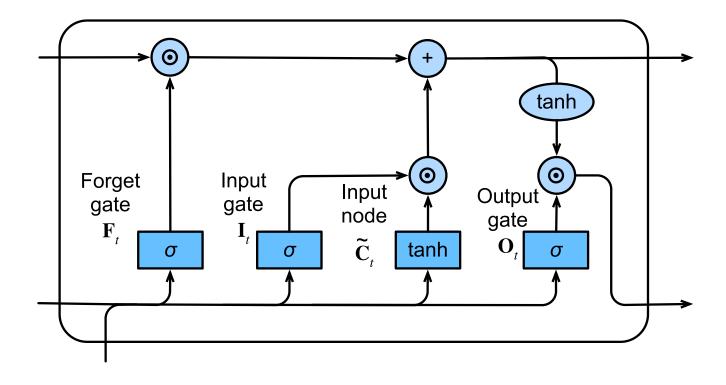

حالا Vanishing Gradient رو چطور حل کنیم؟

آنچه در این جلسه گفته خواهد شد :

Vanishing Gradient راه حلی برای LSTM

مقاله اصلی LSTM

long short-term memory-1997 Sepp hochreiter, jurgen schmidhuber

مقاله ای که کمی بهش لطفی شده

Learning to Forget: Continual Prediction with LSTM-2000

Felix A. Gers Jurgen Schmidhuber Fred Cummins

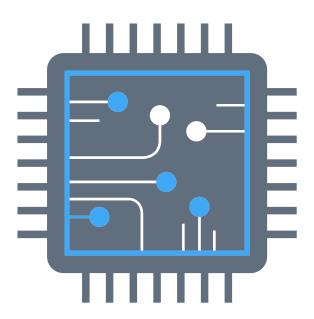

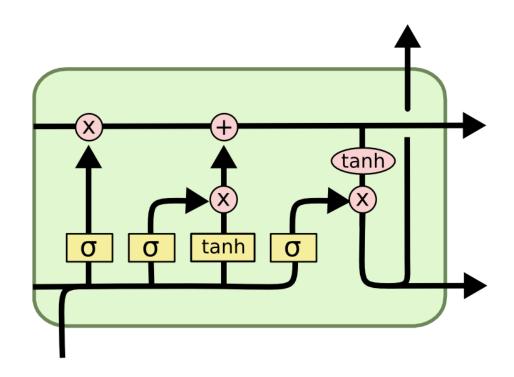

حالت ایده آل ما چیه

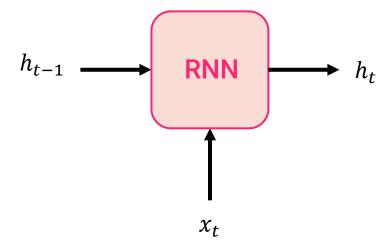
یک حافظه داشته باشیم که اطلاعات مهم و کلیدی را در آن ذخیره کنیم. فرقی ندارد از گذشته باشد یا حال.

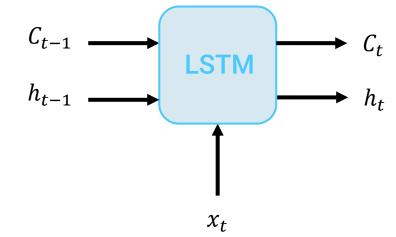

LSTM ، شخصیتی دارای حافظه

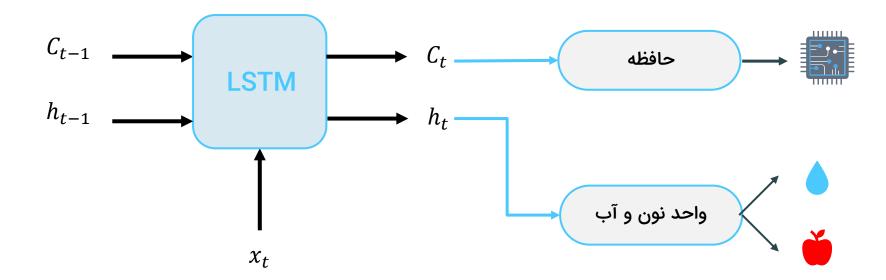

از نگاهی کلی

یه ذره دقیق تر

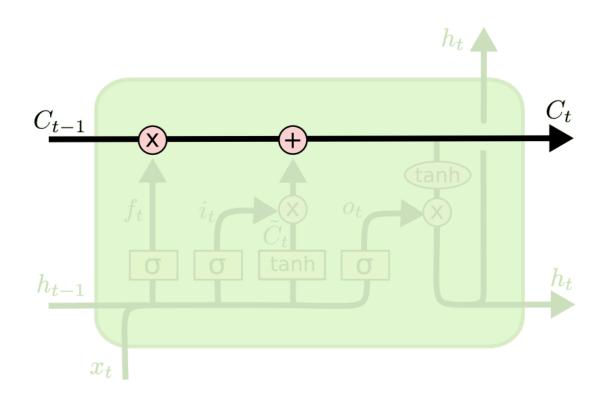
این حافظه قراره دقیقا چیکار کنه ؟

قراره از اول Sequence تا آخر Sequence اطلاعات مفید رو توی خودش ذخیره کنه. دیگه نگران حذف اطلاعات مفید قدیمی نباشیم.

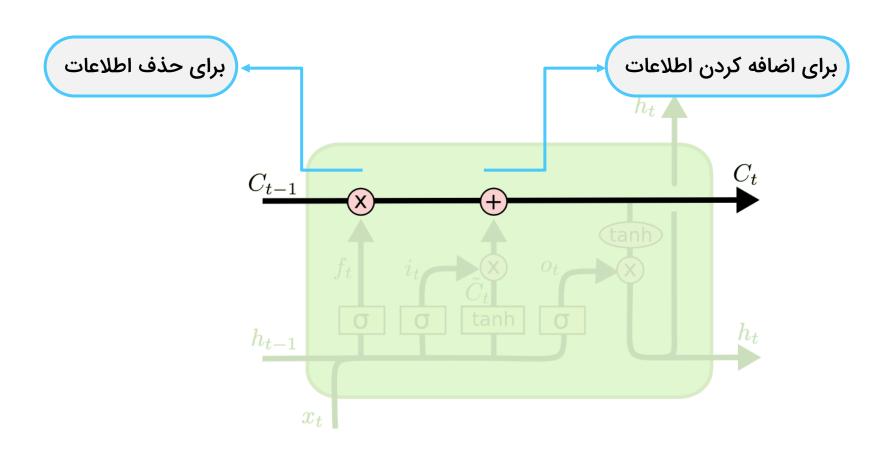

پس این حافظه باید دو تا کار مهم انجام بده: اول حذف اطلاعات و دوم اضافه کردن اطلاعات

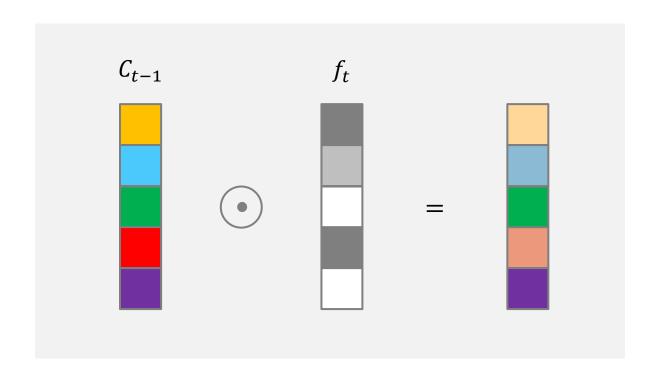
و دقیقا همین دو عملیات رو در دل خودش داره. با اون علامت ضرب حذف میکنه و با اون جمع هم اضافه میکنه اطلاعات رو.

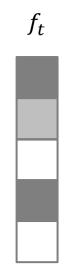
به عبارت دیگر

اول ببینیم چطور حذف میکنه

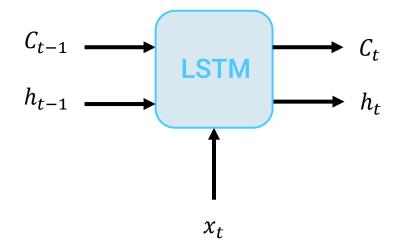

فقط باید بفهمیم این بردار f چطور تولید میشه ؟

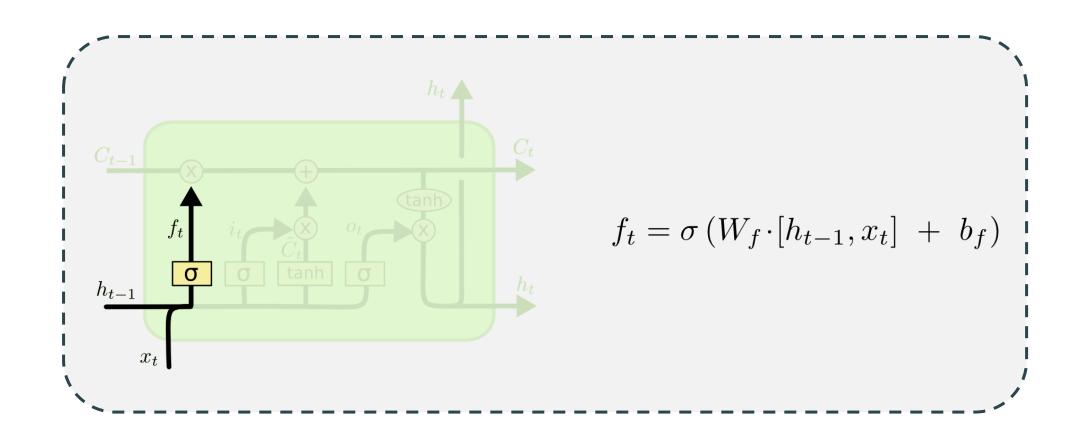

ایده شما چیست ؟

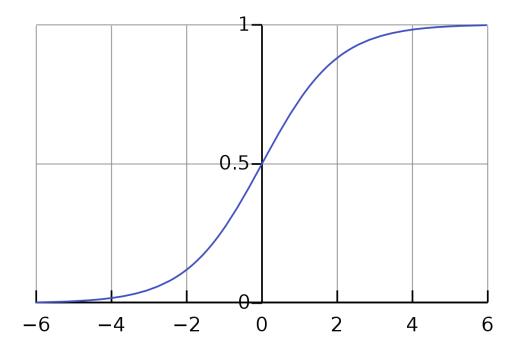
ما چه ابزارهایی در اختیار داریم برای ساخت f ؟ از همون ها استفاده کنیم !

گیت فراموشی ، ابزار LSTM برای حذف اطلاعات قدیمی از حافظه (Cell State)

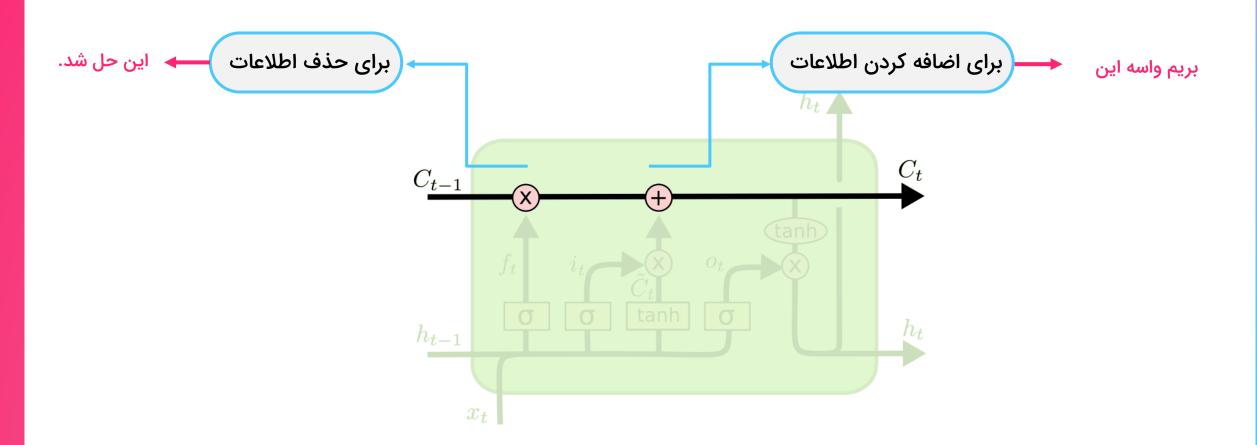
سیگموید چون خروجی بین صفر تا یک دارد میتواند، میتواند در نقش یک گیت عمل کند.

به بیان دیگر

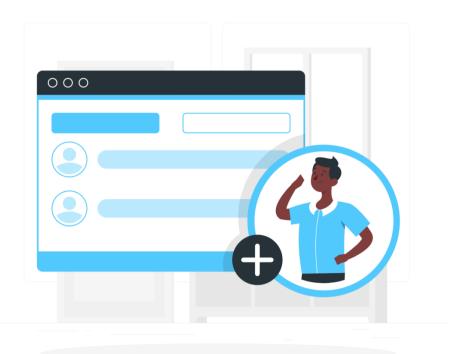

تا اینجا

اما چطور اطلاعات اضافه کنیم به Cell State ؟

باید به دو سوال مهم پاسخ بدیم: چیو میخوایم اضافه کنیم و <mark>چقدر از اون رو</mark> میخوایم اضافه کنیم ؟

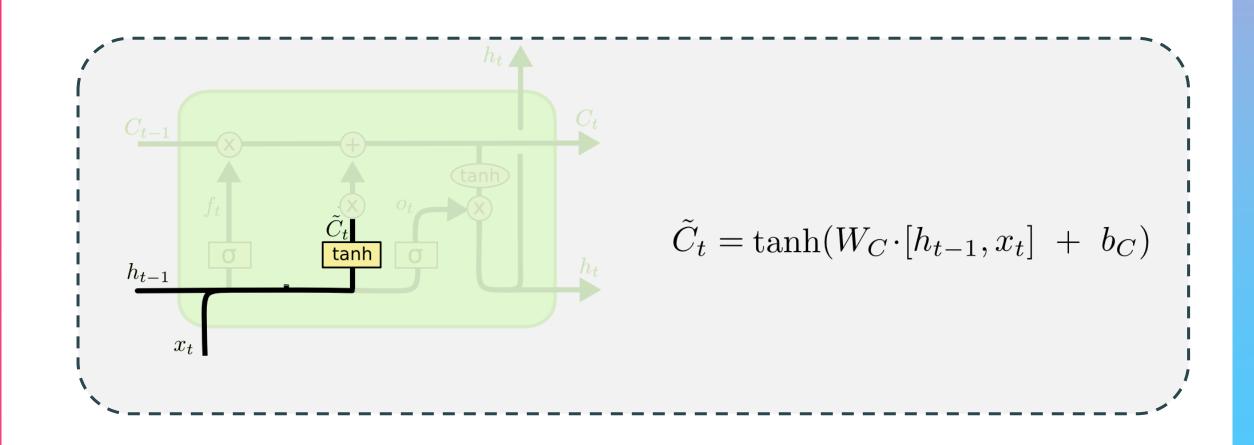
چیو میخوایم اضافه کنیم و چقدر از اون چیز رو ؟

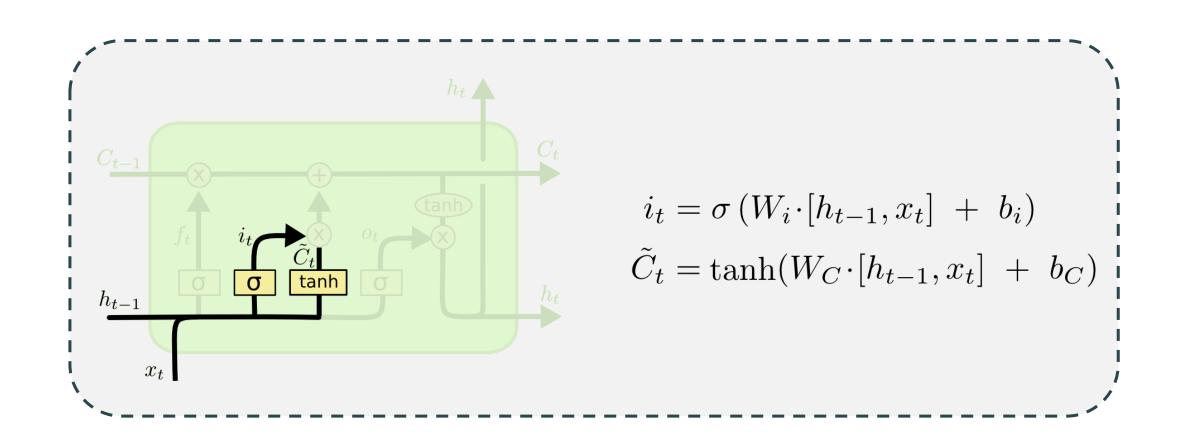

دوباره بیاییم از همون ابزارهای خودمون استفاده کنیم! ht-1 و xt

چیو میخوایم اضافه کنیم؟

چقدر از اون رو میخوایم اضافه کنیم ؟

همه چیز رو نمیخواد اضافه کنی به حافظه. شاید بی ارزش باشه

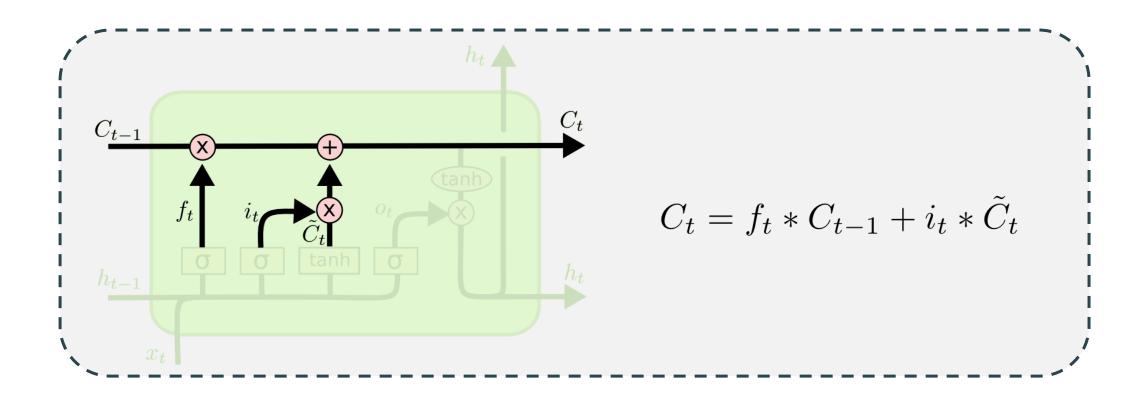
LM task: When she tried to print her tickets, she found that the printer was out of toner.

She went to the stationery store to buy more toner. It was very overpriced. After

installing the toner into the printer, she finally printed her _____

الكى چرا حافظه رو مشغول كنيم ؟

حالا بیاییم و رابطه کلی Cell State رو بنویسیم

همه چیز محاسبه شد الا یک چیز؟ چه چیزی ؟

اوکی. حالا به نظر شما بین سه شخصیت زیر کدام یک شایسته ترین شخصیت جهت تولید خروجی (ht) است.

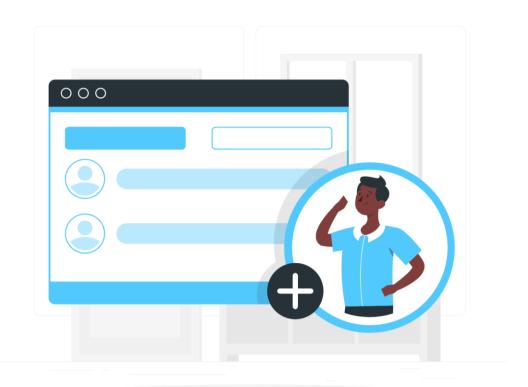

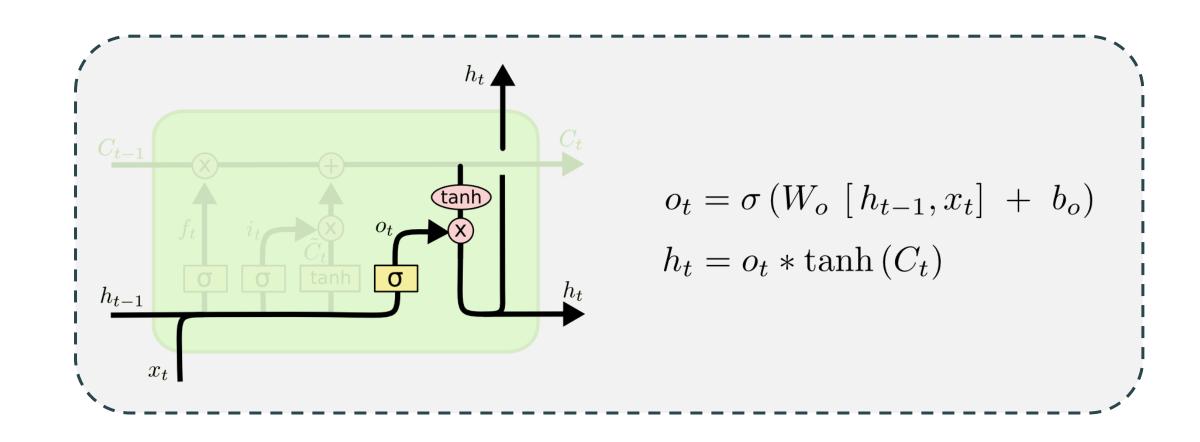
 χ_t

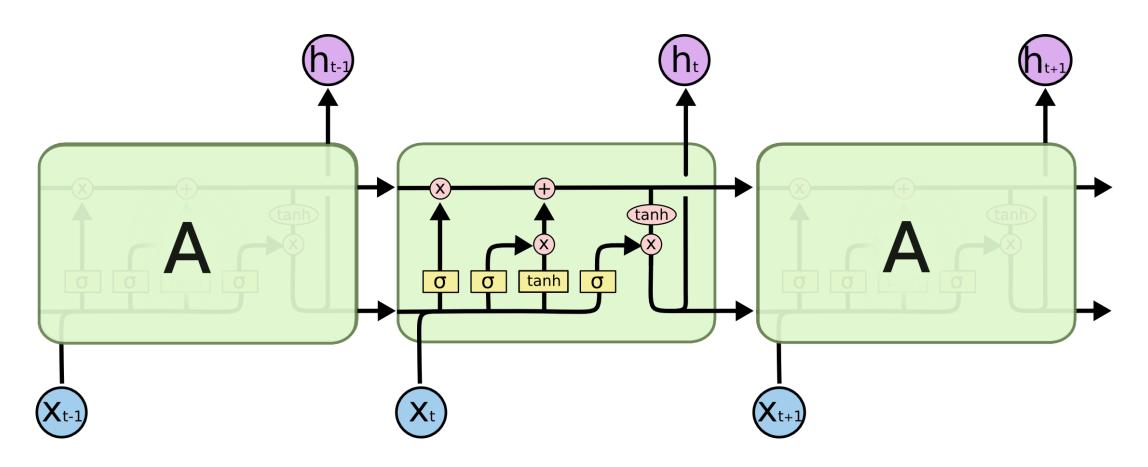
و سوال این هست : چقدر از Ct به خروجی برود ؟ این چقدر از Ct رو با چطور بسازم ؟

دوباره گیت ها ، ابزار کلیدی ما

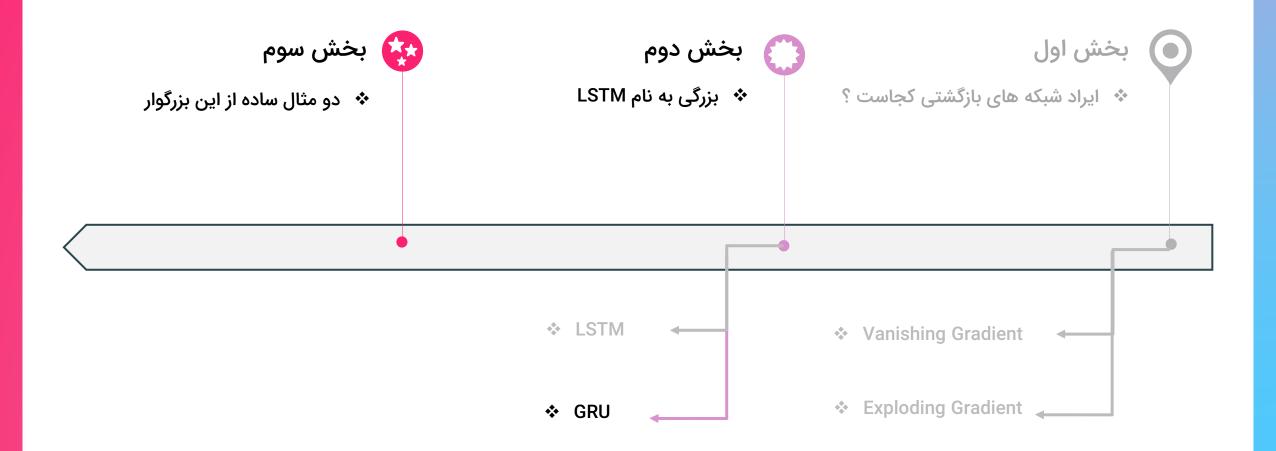
این بود ماجرای بزرگی به نام LSTM

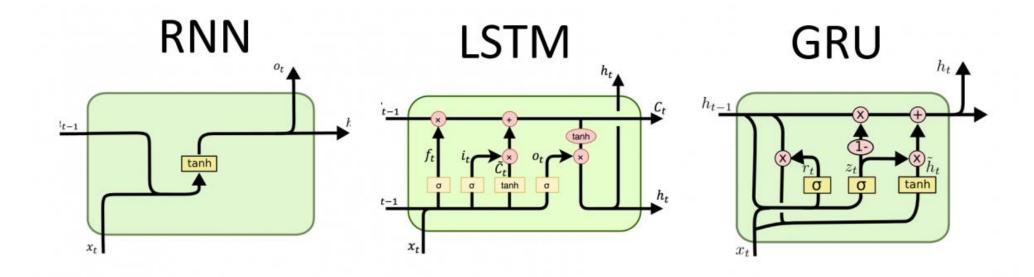
هر سوالی دارید بچه ها الان وقتش هست ... تاکید میکنم. هر سوالی

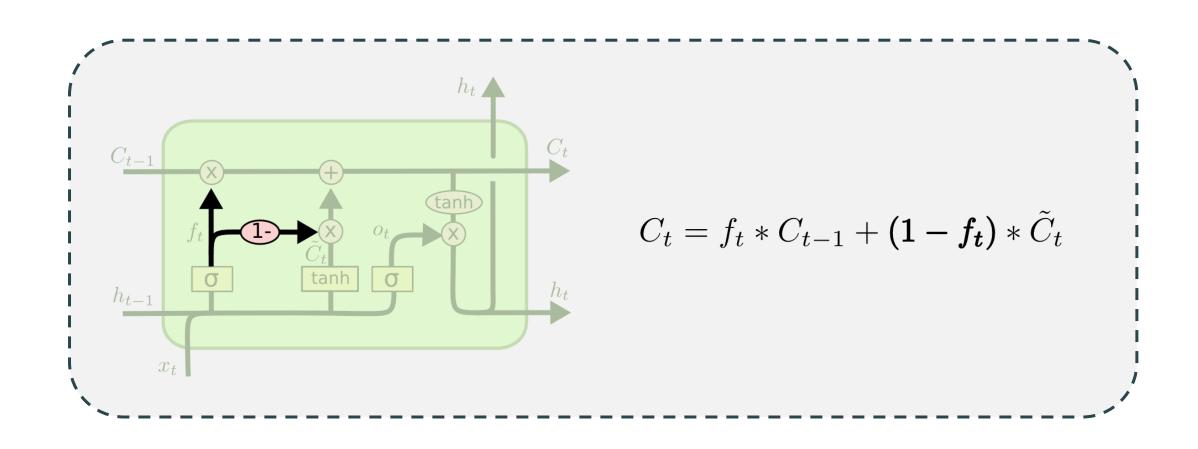
آنچه در این جلسه گفته خواهد شد :

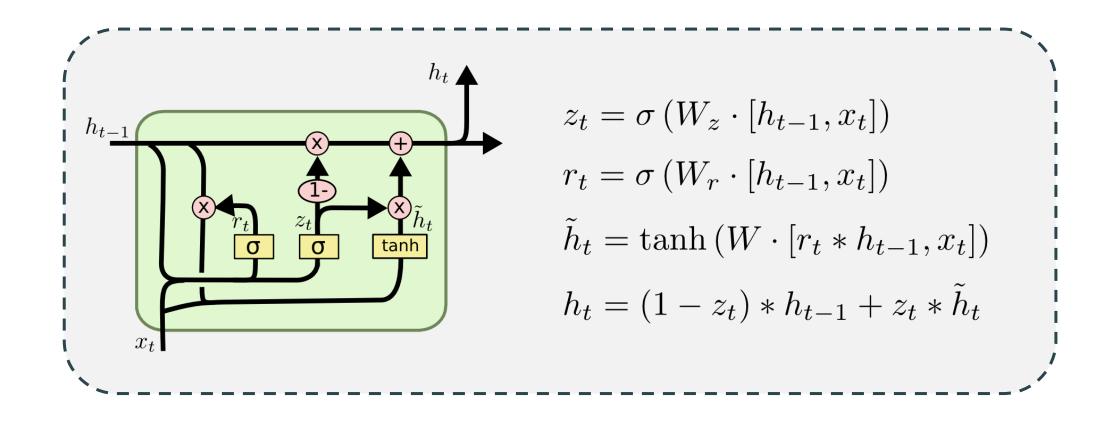
اما این پایان کار نبود و نسخه های مختلفی از LSTM ارایه شد...

ترکیب گیت های forgot و Input

GRU

قاعدہ سر انگشتی

LSTM گزینه بسیار مناسبی است. (به خصوص وقتی Long Sequence دارید یا داده Training بالایی دارید.) اما

اگر سرعت بیشتر و پارامترهای کمتری نیاز دارید گزینه بعدی GRU است.

تذكر

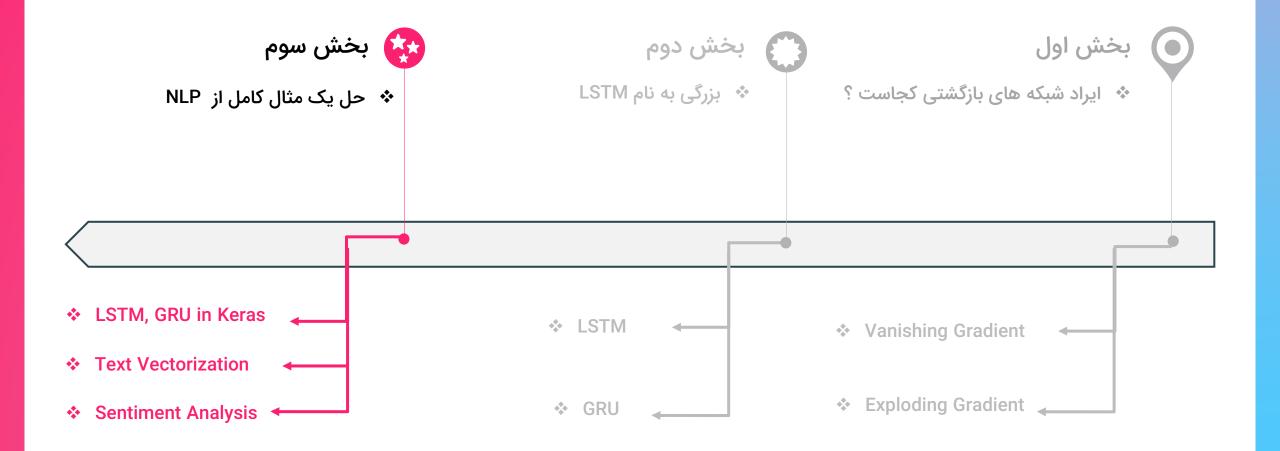
LSTM به ما گارانتی نمیده که مشکل Vanishing Gradient به صورت کامل و همیشگی حل میکنه.

فقط یک راه حل هست که این مشکل رو خیلی کمتر میکنه.

آنچه در این جلسه گفته خواهد شد :

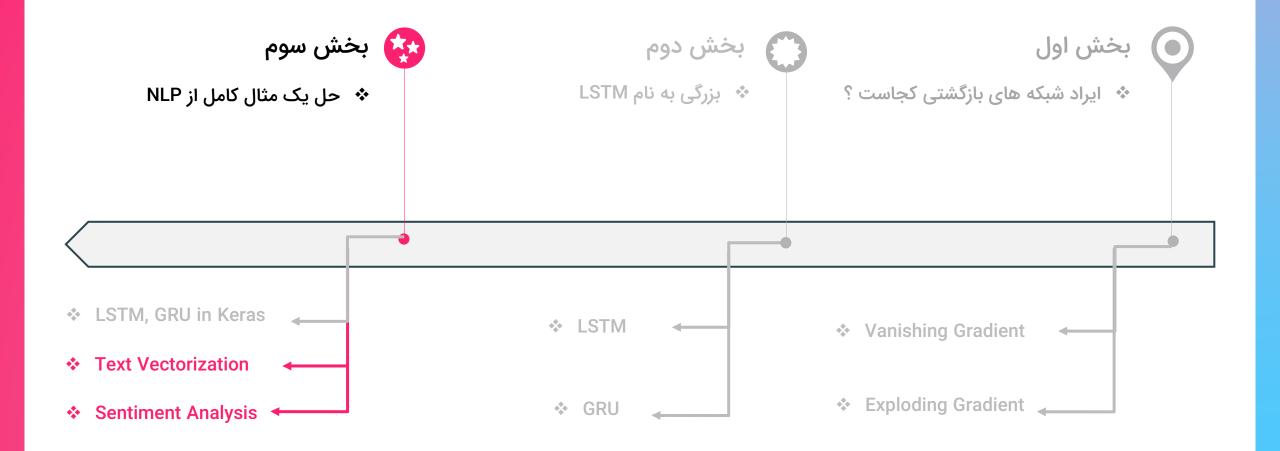
لایه LSTM در

```
>>> inputs = tf.random.normal([32, 10, 8])
>>> lstm = tf.keras.layers.LSTM(4)
>>> output = lstm(inputs)
>>> print(output.shape)
(32, 4)
```

خروجی cell state

```
>>> lstm = tf.keras.layers.LSTM(4, return_sequences=True, return_state=True)
>>> whole_seq_output, final_memory_state, final_carry_state = lstm(inputs)
>>> print(whole_seq_output.shape)
(32, 10, 4)
>>> print(final_memory_state.shape)
(32, 4)
>>> print(final_carry_state.shape)
(32, 4)
```

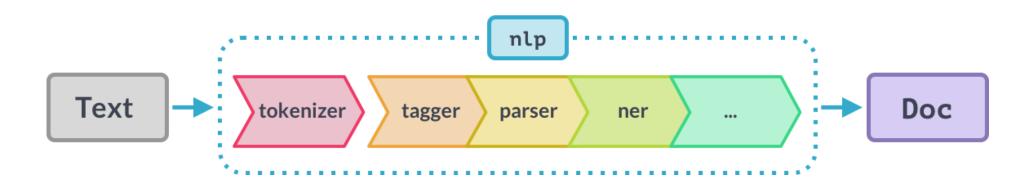
آنچه در این جلسه گفته خواهد شد :

مثال پردازش زبان طبیعی: Sentiment Analysis

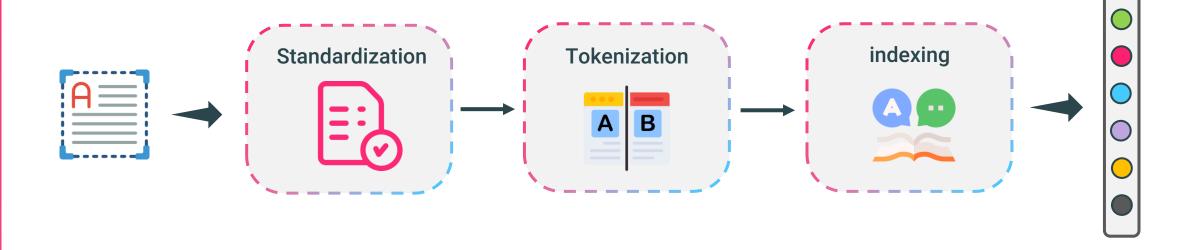
پیش نیاز : کار با داده های متنی

شبکه های عصبی عدد میفهمند. پس باید متن ها را به اعداد تبدیل کنیم.

Text Vectorizing چه مراحلی داره ؟

Standardization

"sunset came. i was staring at the Mexico sky. Isnt nature splendid??"

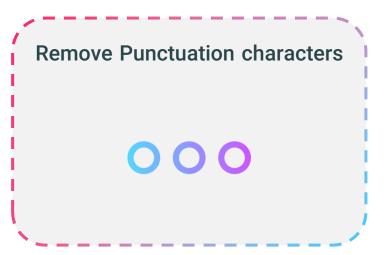
"Sunset came; I stared at the México sky. Isn't nature splendid?"

باید کاری کنیم که این دو تا جمله که یکی هستند واقعا ، به یک شکل در بیان !

حالا چطور ؟ دو تا كار ساده ميتونيم انجام بديم :

پس از انجام این کار

"sunset came i was staring at the mexico sky isnt nature splendid"

"sunset came i stared at the méxico sky isnt nature splendid"

خیلی بهتر شد ولی هنوز نه دقیق

"sunset came i was staring at the mexico sky isnt nature splendid"

"sunset came i stared at the méxico sky isnt nature splendid"

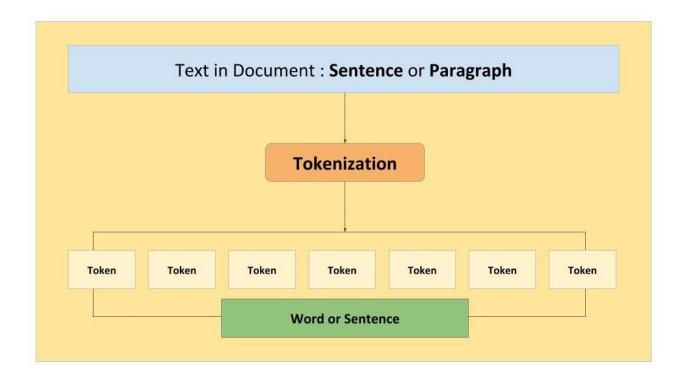
کار دیگه ای که میشه انجام داد

تبدیل کاراکتر های خاص به کاراکتر های استاندارد

"é" with "e," "æ" with "ae,"

Text Splitting (Tokenization)

تقسیم بندی متن به بخش هایی کوچکتر که به هر بخش یک token میگوییم.

انواع روش ها :

N-gram Tokenization

This ΑI Book **Uni-Gram** ls Big Data This is **Bi-Gram** Is Big **Big Data** Data Al **Al Book** This is Big Is Big Data Big Data Al Tri-Gram Data Al Book

دو نوع نگاه در پردازش متن

Sequence model

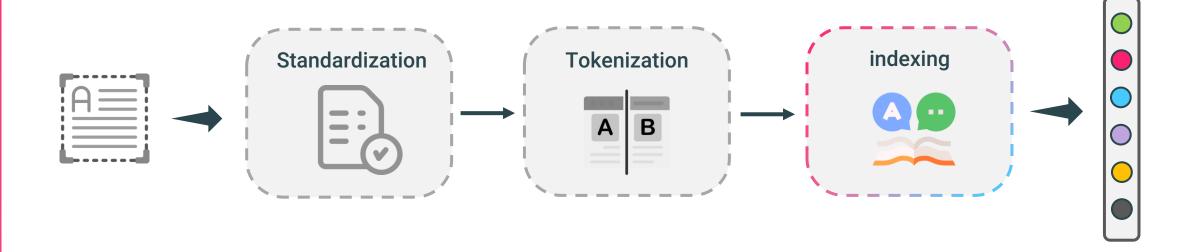
Word level Tokenization

Bag of words model

N-gram Tokenization

Text Vectorizing چه مراحلی داره ؟

Vocabulary Indexing

تبدیل هر کدام از کلمات داده های Trainبه یک عدد int منحصر به فرد

میتونیم هم محدود کنیم که پرتکرارترین کلمات فقط در indexing باشند.

سوال: اگه یه کلمه توی دیتای Train بود و توی دیتای تست نبود چی ؟ خطا میگیریم که !

یا مثلا خیلی نادر بود و جزو حذف شده ها بود. اونجا چی ؟

ایک دیکشنری رو به این کلمات اختصاص میدیم. هر کلمه ای که نیست توی دیکشنری. (out of vocabulary index -> 00V Index)

چرا Index صفر رو بهش اختصاص ندادیم ؟

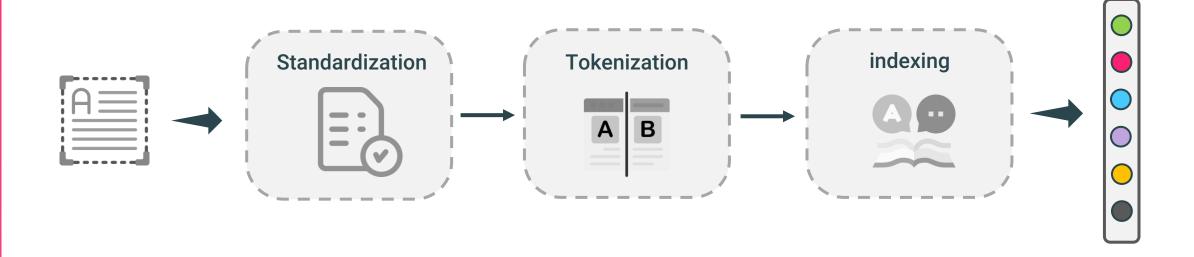

صفر رو دادیم به عزیز دیگری. یادتون هست چی؟

صفرهایی که در pad_sequence میدادیم.

```
[[5, 7, 124, 4, 89]
[8, 34, 21, 0, 0]]
```

Text Vectorizing چه مراحلی داره ؟

لایه TextVectorization ، جمع همه خوبان یکجا

```
from keras.layers import TextVectorization

text_vectorization = TextVectorization(output_mode="int")
```

تنظیمات پیش فرض TextVectorization

Convert to Lowercase and remove punctuation

Split on whitespace

اما کاملا customize میتوان کرد و توابع مدنظر خود را برای standardization و tokenization نوشت.

adapt استفاده از متد

```
dataset = ["I write, erase, rewrite", "Erase again, and then", "A poppy blooms"]
text_vectorization.adapt(dataset)
```

نکته : اگه بخوایم از فضای int به کلمات برگردیم میتونیم از متد ()get_vocabulary استفاده کنیم.

درایه های vocabulary برحسب تعداد مرتب شده اند و به همین دلیل متداول است که the و a ابتدا بیایند.


```
print(text_vectorization.get_vocabulary())
['', '[UNK]', 'erase', 'write', 'then', 'rewrite', 'poppy', 'i', 'blooms', 'and', 'again', 'a']
```

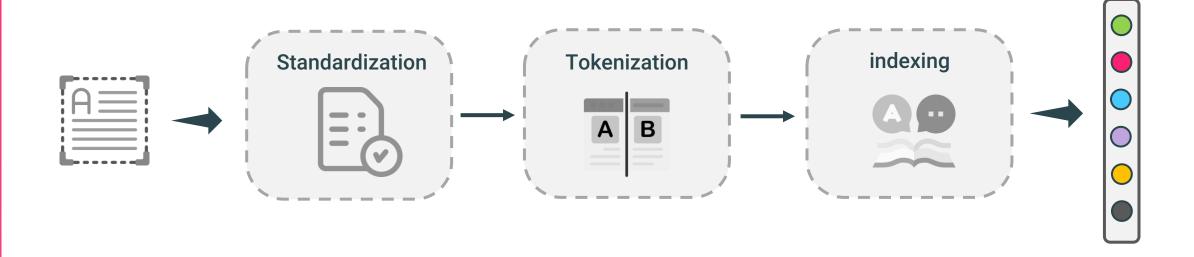
مشاهده خروجی از این لایه


```
test_data = ["write for natural language processing"]
print(text_vectorization(test_data))
```

تمرین : استفاده از text_vectorization به عنوان یک لایه در شبکه عصبی

Text Vectorizing چه مراحلی داره ؟

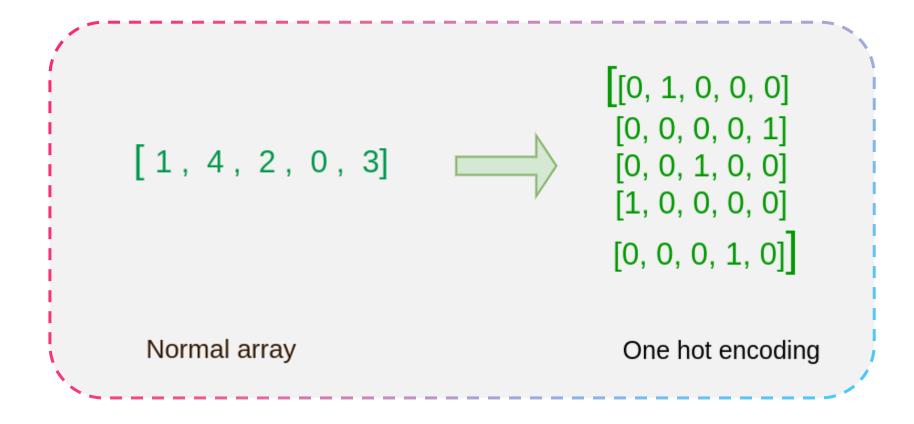

تبدیل int ها به بردارهای عددی

تبدیل هر کدام از int ها به بردارهای عددی مثل One Hot یا ...

 $\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$

ایده اول : تبدیل کلمات به بردار one-hot

ایراد این روش چیست ؟

توکن های مختلف مفهومی نسبت به یکدیگر ندارند. به عبارت همه مستقل از یکدیگر هستند.

در حالی که در دنیای واقعی کلمات نزدیکی به هم دارد. مثلا انتظار داریم کلمات گیاه و گل به هم نزدیک باشند تا کلمات گیاه و میز که این اتفاق نمی افتد.

به بیان دیگر فاصله بین دو بردار مربوط به دو کلمه باید بتواند رابطه معنایی آنها را مشخص کند.

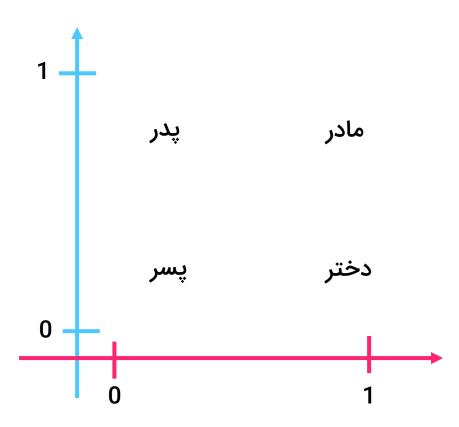
Word Embedding

روشی که درآن کلمات به یک فضای هندسی ساختار یافته map می شود که این قواعد و ساختارها رعایت می شوند.

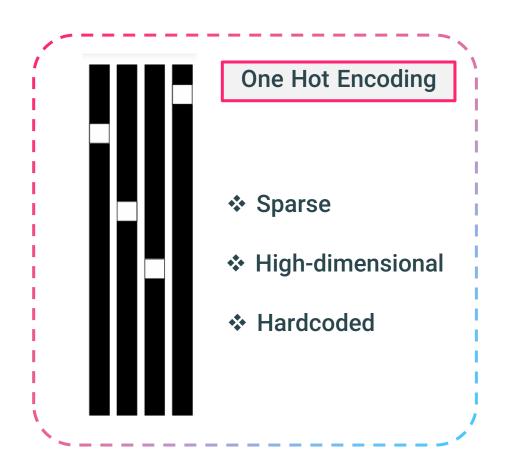
one-hot encoding با word embedding

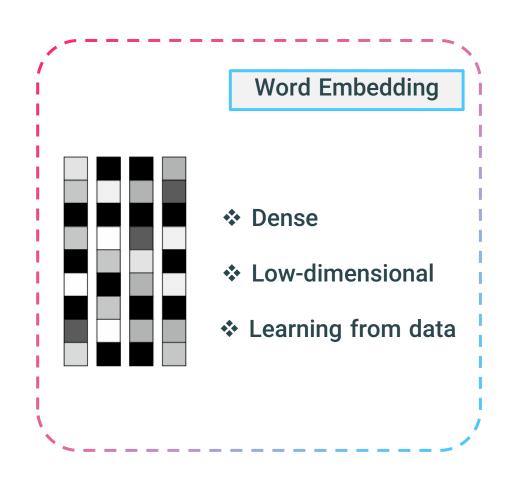
بعد بردار one hot به اندازه تعداد لغات یک دیکشنری است و یک بردار one hot بعد بردار word embedding با یک بردار

مثالی برای درک بهتر:

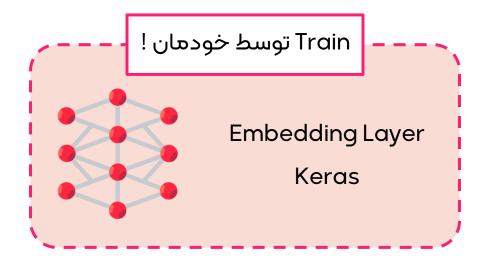

به صورت خلاصه

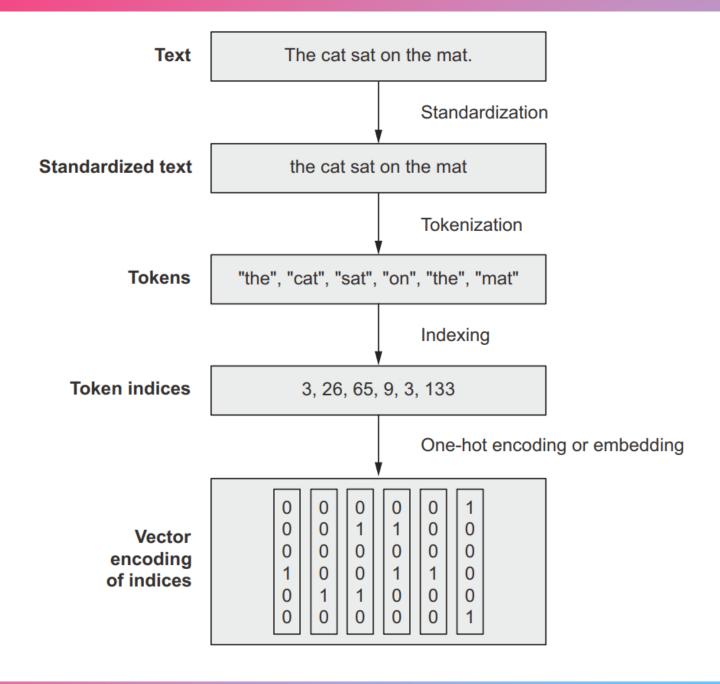

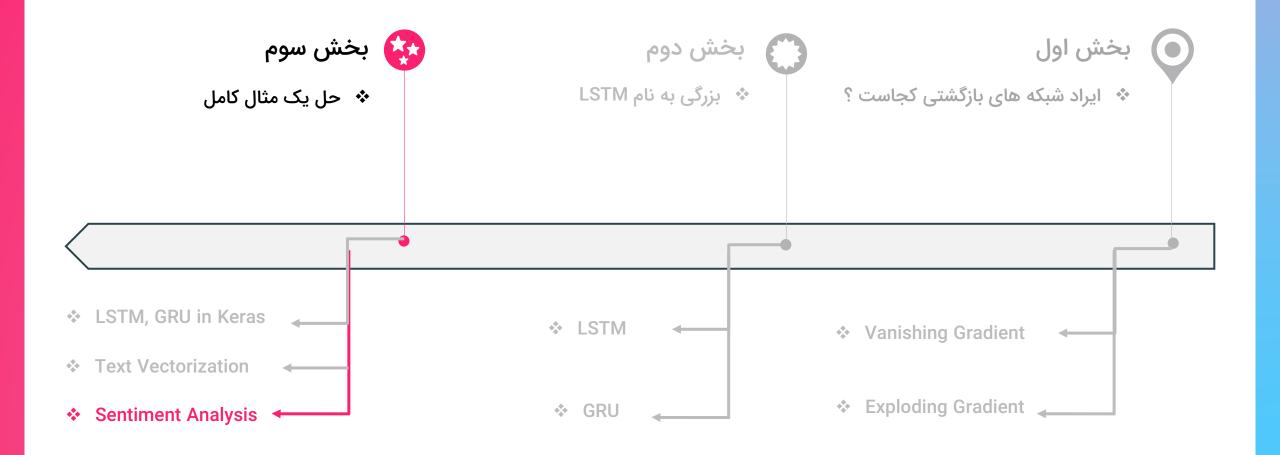
راه های تبدیل کلمات به بردارهای عددی

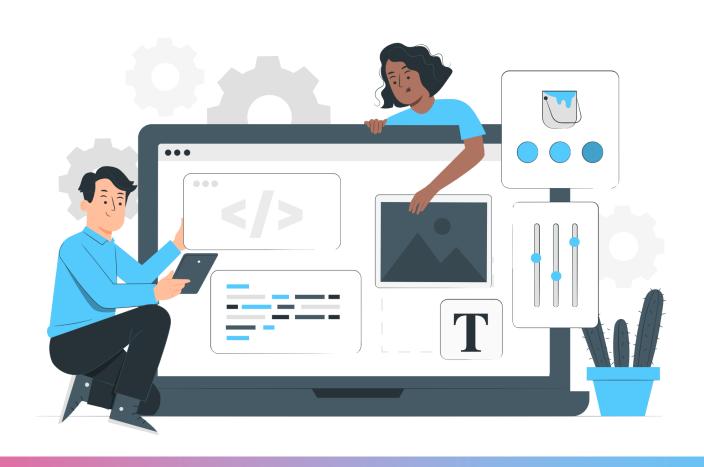

آنچه در این جلسه گفته خواهد شد :

حالا بریم سر وقت کد 🏻

text_dataset_from_directory تابع

```
main_directory/
...class_a/
....a_text_1.txt
....a_text_2.txt
...class_b/
....b_text_1.txt
....b_text_1.txt
```

```
train_ds = keras.utils.text_dataset_from_directory(
    "aclImdb/train", batch_size=batch_size)
```

نتایج بر روی LSTM

نتایج بر روی GRU

معماری چند لایه GRU

```
x = layers.GRU(32, return_sequences=True)(embedded)
x = layers.GRU(64, return_sequences=True)(x)
x = layers.GRU(64)(x)
```

نتایج بر روی چند لایه از GRU

```
Epoch 1/10
Epoch 2/10
Epoch 3/10
Epoch 4/10
Epoch 5/10
Epoch 6/10
Epoch 7/10
Epoch 8/10
Epoch 9/10
Epoch 10/10
```

میتونید کاری کنید که GRU هم جواب بده ؟

نتایج بر روی Bidirectional LSTM

آنچه در این جلسه گفته خواهد شد :

